ÚTITÁRS

MAGYAR EVANGÉLIUMI LAP · LVII. ÉVFOLYAM · 2013/4. SZÁM · SZEPTEMBER 22.

Evangélikus gyermektábor az erdélyi Halmágyon

Huszonhárom brassói és huszonkét halmágyi gyermek táborozott együtt augusztus 5–12. között Halmágyon, az evangélikus egyházközség által szervezett gyermektáborban. Tartalmas program várta a résztvevőket. A reggeli és esti áhítatokon kívül mindennap volt vallás- és magyaróra, kézimunkaóra, néptánc- és népdaltanulás, színjátszás, íjászat, szabadtéri játékok, kirándulás az Olt partján.

A gyerekek lelkesen tanultak, és vettek részt minden tevékenységben, ismerkedtek, barátkoztak. A táborban jó hangulat uralkodott, ezt még csak fokozta a halmágyi festői környezet. A vidéki jó levegő, a halmágyiak kedvessége, a pedagógusok odaadása, a gyerekek lelkesedése mind hozzájárult ahhoz, hogy végül szervezők és résztvevők elmondhassák: sikeres tábor volt.

A lelkes pedagógusok nemcsak foglalkoztatták, hanem nevelték és szórakoztatták is a gyerekeket, szeretettel vették körül őket. *Dénes Csilla, Raduch Réka, Ráduly Zsuzsa, Soós Annamária, Magó Anna, Koszta Enikő* és *Soós Lehel* vezette nagy odaadással és hozzáértéssel a programokat. Szombaton a *halmágyi napok* keretében a gyerekek felléptek a Jakó Dénes Múzeum udvarán felállított színpadon, a táborban tanult néptáncokat és népdalokat adták elő, valamint néhány vidám jelenetet, vasárnap pedig a templomban az istentiszteleten énekelték el az itt tanult énekeket.

A záróestre tervezett tábortűz a kedvezőtlen időjárás miatt sajnos elmaradt, de a jó hangulatot ez nem zavarta meg, és reméljük, hogy a jövőben lesz folytatása a tábornak.

A rendezvényt támogatta a Communitas Alapítvány.

Forrás: *Evangelikus.net*

A tudás

Mondják: hatalom. Mondom: öröm.

A tudás birtoklás. A szellem vagyona. A sok-sok ismeret elvehetetlenül a tied. Az ismeretekben a világot ízlelgetheted. Értelmed a világot a fogalmakkal tapintja meg.

Ha többet tudsz, többet birtokolsz. Ami a tiéd, öröm. És öröm, hogy ismereteid által mélyül, szélesül az ismeretlen, ami körülvesz. Az ismeretlen, amit csak sejtesz, nem látsz, nem érintesz, nem értesz. A tudás fénye az ismeretlen homályába vész. Mennél többet tudsz, annál nagyobb az ismeretlen mindenség, amelyben élsz. S ki tudja, mi tesz boldogabbá, az, amit birtoklok, vagy az, ami után vágyom?!

Izgalmas öröm birtokolni azt, amit értesz, tudsz. Izgalmasabb naponta indulni tovább az ismeretlenbe.

Mit akarsz tudni? Örömöd akkor „jóízű”, ha önismeretedben megleled azt, ami neked való. Van, akit a csillagok érdekelnek, van, aki a rovarokat kutatja. Merre irányítod szellemed fényszóróit?

A szív élményei közismertek. Törekszik rájuk minden ember. Az értelem élményeiben is részesülhet bárki, ha eszét foglalkoztatja, a szelleme nyitott, és igényét nem fojtja el, de keresi, táplálja, enni ad neki. Ma. Most.

A tudás hatalom és *öröm.*

Csodálkozz!

Kérlek, csodálkozzál, mint a gyermek.

A gyermek boldog, mert látja a világ sok-sok csodáját. S minden „csoda” öröm. Csoda, hogy röpül a madár, hogy úszik a hal, kizöldül a vetés, fogócskáznak a hópelyhek. Csodálkozik a mesén, az álmokon, és legjobban a valóságon.

Kérlek, csodálkozzál, mint a művészek.

A művészek csodálkozó emberek. Csodálatuk, ámulatuk jelenik meg a versben, a festményen, a zeneműben. Ha színész, szavaiban, arcán, testében.

Csodálkozni mindenki képes. A gyermek csodaérzékeny. A felnőttévek koptatják meg érzékenységünket. A művészek halálukig őrzik. Fokozzák. És te? Benned szunnyad a gyermek, és él egy művész. Hiszen a verset, amit élvezel, újraköltöd a szívedben; *Bach* zenéjét újrakomponálod, mikor hallgatod, és bár festmény előtt kezed nem mozdul, a képet újraálmodod a művésszel.

A hétköznapban is mennyi csoda! Csak csodalátó szem kell. Ne legyen „természetes” minden, s nem igaz, hogy minden „magától értetődő”. Ésszel agyonszűkített szemünket szívünk nyissa ki!

Akkor a naplemente még soha nem látott csoda lesz; a lepke szárnyán elámulsz; a szél üzenetét hallgatod; az illatok nyelvét érteni akarod. Az arcok igaz és hazug meséjét örömmel olvasod.

Majd csodálkozol, hogy élsz, hogy lettél és vagy. Csodálkozol, hogy szemed lát, a betűk szavak, a szavakban fogalom, a fogalom gondolattól terhes, a gondolatban a szellem szikrája s abban *valaki* – és mindezt te felfogod, akarod, szereted. Öröm benned. Ma. Most.

Részletek Mácz István Örülj velem! – Lírai sorok az örömről című könyvéből (Szent Gellért Kiadó és Nyomda, 1998)

Heinrich Böll

Beszélgetés a tengerparton

A tengerparton szegényesen öltözött ember fekszik egy halászbárkában, és szunyókál. Mellette áll egy elegánsan öltözött turista, és éppen színes filmet fűz a fényképezőgépébe, hogy megörökítse az idilli képet, a kék eget, a békésen tarajozó, fehér hullámokkal barázdált zöld tengert, a fekete bárkát, a halász piros sapkáját. Katt! Még egy kattanás, és – mivel az Isten a hármasságot szereti – biztonság kedvéért harmadszor is: katt!

Az idegen, csattanó zajra a halász felriad, feltápászkodik, álmosan cigarettát keres, az udvarias jóindulattal eltelt turista azonban megelőzi, és maga nyújt feléje egy csomag cigarettát. Szemlátomást beszélgetésbe akar elegyedni vele.

– Ma gazdag fogás várja, ugye?

A halász a fejét rázza.

– De azt hallottam, hogy ilyen időben jó a kapás!

A halász bólint.

– No, és nem fut ki a tengerre?

A halász a fejét csóválja. A turista levertnek látszik.

– Talán rosszul érzi magát?

A halász a taglejtések nyelvéről végül áttér a normális beszédre.

– Nagyszerűen érzem magam – mondja. – Soha életemben nem éreztem magam ilyen jól.

Feláll és kinyújtózik, mintha atlétaszerű testalkatáról szeretne bizonyságot tenni.

– Egyszerűen fantasztikusan jól érzem magam!

A turista arca egyre szomorúbb lesz, és már nem tudja elfojtani kérdését, amely úgyszólván a szívéből fakad:

– De akkor miért nem megy ki a tengerre?

– Mert ma reggel már kint jártam.

– És jó fogás volt?

– Olyan jó, hogy most már nincs miért még egyszer kimennem. Négy homárt, két tucat makrélát fogtam…

A halász végre teljesen felébred, beszédesebb lesz, és megnyugtatólag veregeti a turista vállát, akinek gondterhelt arckifejezését az alaptalan, de megható bánat jelének tartja.

– Még holnapra és holnaputánra is futja – jelenti ki, hogy végképp levegye a terhet az idegen válláról. – Nem akar rágyújtani az én cigarettámra?

– Köszönöm.

A cigaretta a szájban, megint katt! A turista fejét csóválva letelepszik a csónak szélére, fényképezőgépét maga mellé teszi – most szüksége van arra, hogy mindkét keze szabad legyen, mert kellő nyomatékot akar adni beszédének.

– Nem szeretnék beavatkozni személyes ügyeibe – kezdi –, csak hát képzelje el, hogy ma másodszor, harmadszor, sőt talán negyedszer is kifut a tengerre, és akkor három, négy, öt, sőt talán tíz tucat makrélát fogna… Képzelje csak el!

A halász bólint.

– És nemcsak ma, hanem holnap, holnapután is – folytatja a turista –, egyszóval mindennap, ha szerencsés napnak bizonyul, kétszer, háromszor, sőt talán négyszer is kifutna a tengerre… el tudja képzelni, hogy akkor mi lesz?

A halász a fejét rázza.

– Legfeljebb egy év múlva motort vásárolhat, két év múlva újabb bárkája lesz, három-négy év múlva pedig bizonyára vásárolhat két csónakot, és azzal aztán még többet fogna – egy szép napon pedig két motorhajója lenne, és… – a lelkesedéstől egy pillanatra elakad a turista hangja – kis hűtőházat épít, esetleg füstölőt is, aztán meg konzervgyárat, saját helikopterre tesz szert, hogy a levegőből figyelhesse a halvonulást, és rádión utasíthassa a motorhajóit. Aztán engedélyt szerez, halvendéglőt nyit, és saját maga közvetítő nélkül exportálná a homárjait egyenesen Párizsba… és akkor…

A lelkesedéstől megint elszorul a turista lélegzete: a fejét rázza, szinte megfeledkezik szabadságának örömeiről, lelke mélyén szomorkodik, és úgy nézi a békésen gördülő hullámokat, melyek között a ki nem fogott hal bukfencezik.

– Akkor… – mondja, de az izgalom még mindig megbénítja.

A halász megveregeti a vállát, mint ahogy a gyermekét szokás, akinek a torkán akadt valami.

– Akkor mi lesz? – kérdezi halkan.

– Akkor – mondja halk elragadtatással az idegen –, akkor leülhet ide a partra, szunyókálni a verőfényben, és nézheti ezt a gyönyörű tengert.

– De én most is ezt teszem! – válaszol a halász. – Nyugodtan üldögélek a parton, és bóbiskolok. Csak a maga kattogása zavart meg…

A turista töprengve távozik a parttól. A munkára gondol, amelyet mindig eszköznek tartott ahhoz, hogy egy szép napon megszerzi magának azt a lehetőséget, hogy többé ne kelljen dolgoznia. Arcán most nyoma sincs az együttérzésnek a szegényesen öltözött halász iránt – csak egy kis irigység látszik rajta.

Fordította: S. Gy.

ÚTITÁRS

A legrövidebb munkafázis: tízezer munkaóra

Beszélgetés Baranyi József bibliafordítóval

A legenda szerint a héber biblia görög fordítását, a Septuagintát a Kr. e. 3. században 72 ember 72 napon keresztül készítette. Ez mai divatos egységgel számolva – nyolcórás munkanapot alapul véve – 41 472 munkaórát jelent. Arról ugyan nincsenek pontos adatok, hogy a tavalyelőtt napvilágot látott, külsőségeiben is modern, a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő, revideált Károli-Biblia újrafordításával pontosan hány munkaórát töltöttek el fordítók, teológusok és filológus szakemberek, egy azonban biztos: csak az összehasonlító analízist – amely az egyik legrövidebb munkafázisnak mondható – nyolc ember nyolc hónapon át napi nyolc órában (tehát – a hétvégéket és ünnepnapokat leszámítva – mintegy tízezer órában) végezte. És ezzel még korántsem volt vége a folyamatnak. *Baranyi Józsefet,* a fordítás vezetőjét erről a nem mindennapi munkáról kérdeztük.

– Mikor és hogyan érett meg a gondolat Önben, hogy a Károli-féle fordítást újraértelmezve modernebb Bibliát adjon a Szentírást magyarul olvasók kezébe?

– Én is azok közé tartoztam, akik a Károli-Biblia olvasása közben automatikusan kihagyták, illetve módosítva olvasták a „valákat” és az egyéb régies igealakokat. De fiatalkoromban még nem gondoltam arra, hogy ezt a változtatást nyomtatásban is rögzíteni kellene. Számomra akkor ennél sokkal fontosabbnak tűnt egy konkordancia elkészítése a Károli-Bibliához. Nagyon fájdalmasnak találtam, hogy a Biblia komolyabb tanulmányozása során a magyar bibliaolvasónak mindig idegen nyelvű konkordanciákhoz kellett nyúlnia. Végül többéves fáradozás után elkészültem a nagy munkával, amely 1995-ben jelent meg. Ekkor viszont már kezemben volt a teljes bibliaszöveg számítógépes feldolgozása, ami, hogy úgy mondjam, kézenfekvővé tette az írott szövegen való módosítás lehetőségét is.

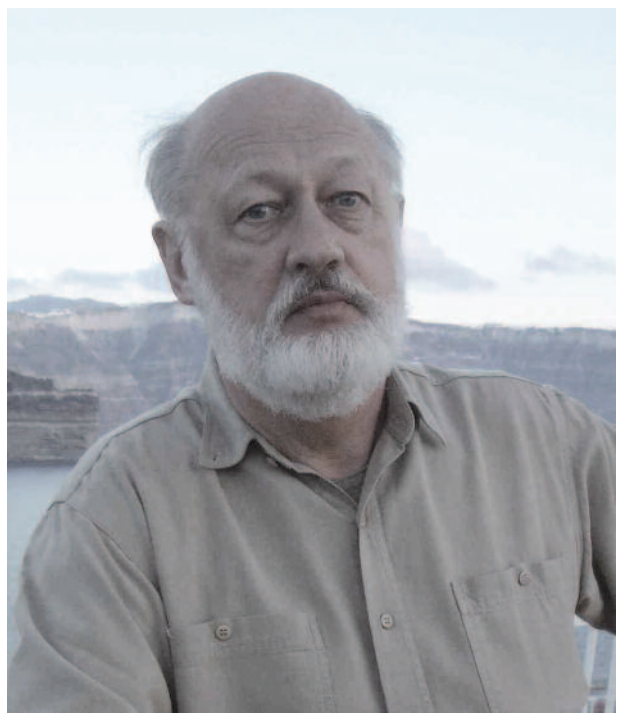

Miközben a konkordancia elkészítésére egyedül is alkalmasnak és elégnek bizonyultam, azzal is tisztában voltam, hogy egy revíziós munkához a legképzettebb szakemberekre van szükség, akik hozzám hasonlóan fontosnak tartják az archaikus szöveg modernizálását. Mielőtt azonban a bibliaszöveghez hozzányúltunk volna, még egy fontos bibliai segédkönyv kiadását tűztem ki célul: az angol nyelven legnagyobb példányszámban megjelent magyarázatos Biblia, az úgynevezett *NIV Study Bible* magyar kiadását, amelyhez természetesen a Károli-Biblia szövegét használtuk fel. Úgy véltem, hogy a századok során népkönyvvé lett Károli-Biblia megérdemli, hogy ötvözzük a világon legnépszerűbb magyarázatos bibliakiadással. Ez a munka huszonhat neves teológus, nyelvész és irodalomtudós részvételével 2001-ben jelent meg, és megnyitotta az utat előttünk a végső cél, a revíziós munka felé.

Munka közben

– Hogyan zajlott a folyamat? Kik voltak a segítői?

– A revízió munkája több mint tíz éven át, több lépésben, huszonhét szakember részvételével zajlott. Teológusok, egyetemi tanárok, tudósok, lelkészek, a bibliai nyelvek és a magyar nyelv tudorai sorakoztak fel számos más szakember mellett, hogy elkészüljön a hiánypótló mű, egy könnyen olvasható Károli-Biblia, amelyre évtizedek óta várt a bibliaolvasók tábora. Volt ugyan már modern magyar bibliafordítás, de a Károli veretes és immár megszokott nyelvezete még mindig közelebb állt sokakhoz. Íróink és költőink is, ha idézni akartak a Bibliából, a Károlihoz nyúltak.

Munkánk első fázisában elkészült az alapszöveg, amelyet a második fázisban versről versre összevetettünk a korábbi változatokkal. Ez az összehasonlító analízis nyolc ember napi nyolc órában végzett nyolc hónapi munkájának eredménye. Az így előkészített szöveg az irodalmi, nyelvi és teológiai szaklektorok kezébe került, akik több éven keresztül dolgoztak rajta. Ez volt a leghosszabb munkafázis. A szaklektorok munkájának egyeztetése volt a befejező és szintén évekig elhúzódó folyamat. A munkában részt vevők névsorát nyilvánosságra hoztuk. Az újszövetségi rész próbakiadására 2007-ben került sor, a teljes Bibliát 2011-ben tudtuk útjára bocsátani. Ma már huszonhároméezer teljes Biblia és közel hétezer *Újszövetség* van forgalomban.

– Tudna említeni néhány olyan momentumot, amelyek különösen is emlékezetesek maradtak az elkészítés folyamatára visszatekintve?

– Hosszúra nyúlna az emlékezetes momentumok felsorolása, hiszen az évek során bennem felgyülemlett szellemi töltetből egy könyvet is kiadtam *Jobb híján* címmel. A Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karának első dékánjával, *Szilágyi Ferenc* professzorral való első telefonbeszélgetésem esete azonban talán idekívánkozik. Erről a professzor úr a *Reformátusok Lapjában* az *Akit szaván fogott az Isten* című cikkében így emlékezett meg:

„Újra sajnálni kezdtem, hogy akkor, 1995-ben részben a feladat nagyságától, részben nehézségeitől megriadtam, hiszen héber- és görögtudás is szükséges a helyes és a legjobb fogalmazás megtalálásához, de még most is megkísértett a gondolat, hogy ezt a [revíziós] munkát elővegyem és befejezzem.

Ekkor szólalt meg a telefon a szomszéd szobában, a Hármas-Körös gátjára kifutó, csöndes kis Szélmalom utcában, szülőhelyemen. »Baranyi József« – hangzott a vonal túlsó végén, és a hívó kezdte volna a bemutatkozást a Károli-Biblia konkordanciájára hivatkozva. Én azonban boldog meglepődéssel a szavába vágtam, és szinte áradó boldogsággal újságoltam, hogy épp az elmúlt nap írtam le a nevét, itt van velem a konkordanciája, és a *Reformátusok Lapjába* szánt cikkemben éppen arról írok, hogy helyes volt, hogy a szövegmutató szótár nem az eredetit, hanem ezt a legnépszerűbb átdolgozást vette alapul.

Éppen ez ügyben keres engem, mivel készül az 1905–1908-as átdolgozás újrastilizálása, nyelvi korszerűsítése, s szeretne bevonni engem is a munkába…

– Szavamon fogott az Isten – szólalt meg bennem a Hang, s ki is mondtam mindjárt véglegesen hazatért barátunknak, akiben Isten Igéjének és a magyarságnak a szolgálata úgy egybefonódott, mint a reformáció korának embereiben, akikben a »nagy ellenállás ellen szegett nagy hit« munkált, máig érezhető erővel, s úgy vélem, hogy ennek a hitnek kell érződnie az átdolgozásban is, ha nem akarunk méltatlanok lenni a nagy elődök munkájához, az eredetihez.” (*Reformátusok Lapja,* 2005. január 2.)

– Előfordult-e, hogy ellenállásba ütköztek? Ha igen, milyen típusú kritikák érték a munkát?

– Talán nincs olyan tudományos munka, amely ne találkozna ellenállással, kritikával. Ez a mi esetünkben sem maradhatott el. Amíg egyesek lezárt ügynek tekintik az 1908-as Károli-Biblia szövegét, addig mások – az elődök nyomdokán haladva és nemzetközi példákat tartva szem előtt – tovább akarták vinni a *Károli* nevével fémjelzett szöveget, de modernizált formában. Ha lehetett a német Luther-Bibliát 1964-ben revideálni, és ha lehetett az angol Authorized King James Versiont 1975-ben modernizálni, akkor nekünk, magyaroknak is ki kell elégítenünk azt a jogos igényt, hogy legyen egy olvasható, modern változata a Károli-Bibliának is. Pontosan ezért javított a vizsolyi Biblia szövegén *Szenci Molnár Albert,* és ezért folytatták a nagyváradi lelkészek vagy harminc évvel később a munkát. Ezért nyúlt a Károli-szöveghez *Komáromi Csipkés György* (ősöm) is, majd *M. Tótfalusi Kis Miklós,* valamint az 1908-as kiadás készítői.

Mint a revíziót gondozó Protestáns Média Alapítvány elnöke többször kijelentettem: nem azért kell a Károli-Bibliát revideálni, hogy Károli Gáspár neve feledésbe ne merüljön, hanem azért, hogy az a hatás, amelyet a Károli-fordítás a nemzetre gyakorolt, tovább éljen.

Szakmailag – tehát teológiai, nyelvészeti és irodalmi szempontból – tudomásom szerint nem hangzott el érdembeli kritika bibliakiadásunkkal kapcsolatban, és ez év áprilisában volt egy kétnapos bibliakonferencia a Károli Gáspár Református Egyetem rendezésében, amelyen természetesen mi is képviseltettük magunkat.

– Milyen visszajelzések érkeztek Önökhöz az elkészült fordítás kapcsán?

– Természetesen nagyon sok pozitív visszajelzést kapunk, amelyekben visszatér, hogy sikerült megőrizni a Károli-jelleget, mégis könnyen olvasható a szöveg. A most megjelent iskolai tankönyvek szöveggyűjteményébe is már az újonnan revideált Károli-idézetek kerültek, és egyre gyakrabban kapunk olyan jelzést, hogy más könyvkiadásokban is tőlünk vett idézeteket használnak. Különféle okostelefon-alkalmazásokban is megjelentünk, és a modern elektronikus eszközök világában úgy néz ki, hogy nyerő pozíciónk van a többi bibliafordítással szemben.

– Mit gondol, mennyiben köszönhető a „külcsínnek” és mennyiben a „belbecsnek” az új kiadás népszerűsége?

– A magam részéről nagyon örülök annak, hogy nem Don Quijoteként kell egyedül harcolnom, hanem fiatal, tehetséges munkatársak állnak mellettem, akik felkarolták és tovább vitték ügyemet, hozzáadva azt, ami hiányzott nálam. *Győri Tamás* evangélikus lelkész barátomnak köszönhetem, hogy a „belbecs” mellett immár a „külcsín” is vonzóvá teszi az újonnan revideált Károli-Bibliát.

Szűcs Petra

GÖNCZI PÉTER FELVÉTELE

„Szemem állandóan az Úrra néz, mert ő szabadítja ki lábamat a csapdából. Fordulj felém, és könyörülj rajtam…” (Zsolt 25,15–16a)

Múltidéző

Az evangélikus lelkészképzés története két rendkívüli állapot között (1945–1956) – IV. rész

Sorozatunk negyedik részében a ma Evangélikus Hittudományi Egyetemként működő intézmény 1953–55 közötti időszakát vizsgáljuk. Első három írásunkban szó esett a háborút követő évekről, melyekben sok volt a nélkülözés, ám sokakban élt még egy jobb élet reménye. Tárgyaltuk az 1947 utáni időszakot, mely a kialakuló diktatúra növekvő nyomása következtében mind elvi, mind gyakorlati szempontból megpróbáltatást jelentett az evangélikus lelkészképzés történetében. 1951-től folyamatos költözésekkel és „felsőbb" utasítások teljesítésével telt a teológiai akadémia tanárainak és hallgatóinak élete. 1953-ra egyértelmű vált, hogy nincs visszaút. Elkeseredett évek következtek, és ez az elkeseredés az intézmény mindennapjaira is erősen rányomta a bélyegét.

Az 1953/54-es tanév ismét a költözés jegyében telt, az akadémiának ugyanis megint mennie kellett: ezúttal a gimnázium épületétől néhány száz méternyire, a Hősök tere közvetlen szomszédságában fekvő Lendvay utca 28.-ba. (Az épület ma Fidesz-székházként működik.)

A ház eredetileg igen szép kivitelezésű lehetett, de a háború után meglehetősen rossz állapotba került, és felújítására nem fordítottak gondot, így oktatási céloknak aligha felelt meg. (Az 1953. október 9-i helyszíni szemle jegyzetei a következőket említik: *1. Látható a csövek burkolatának fogyatékossága. 2. Több helyen hiányzik az ablakkeret. 3. Több helyen beázások nyoma látszik. 4. A tető megvizsgálása feltétlenül szükséges. 5. A padló sok helyt hibás. 6. A redőnyök felülvizsgálandók. 7. A kéménynyílásokon általában hiányzik a fedőlap. 8. A manzárdba legalább 6 db kályha kell. 9. A radiátorokon a borítás hibás.*)

Az akadémia a beköltözés után állandó helyhiánnyal küszködött. A legnagyobb gondot a könyvtár elhelyezése jelentette. A könyvtár egyébként a három év alatti háromszori költözést igencsak megsínylette. Ezenkívül állandó boszszankodás forrásává vált, hogy a házmesteri lakásból nem volt hajlandó kiköltözni egy korábbi lakó; ez a viszony egyre inkább elmérgesedett.

* * *

1953 decemberében Pozsonyban díszdoktorrá avatták *Dezséry László* és *Vető Lajos* püspököket, és ezt követően a Lendvay utcában fogadást tartottak. A fogadásra rendelt ételek és italok jegyzékéből kitűnik, hogy luxusrendezvényről volt szó.

Vámos József későbbi teológiai tanár visszaemlékezéseiben így ír az eseményről: *„Történt mindez egy olyan időszakban, amikor a magyar nép életszínvonala mélyponton volt, és a Magyarországi Evangélikus Egyház anyagi gondokkal küszködött. Különben a fogadáshoz kapcsolódik az Evangélikus Teológiai Akadémia történetének egyik legnagyobb botránya. (…) Az történt ugyanis, hogy az ételek és italok felszolgálását kiválasztott hallgatók végezték – kiválasztott tanárok felügyelete mellett. A kiszolgálás pedig – a Lendvay utcai épület sajátosságai miatt – meglehetősen körülményes volt: az alagsorból a falba rejtett lépcsőn kellett felhozni a kínálandókat. S az ilyen körülményes »mozgás« közben egy hidegtál valahol eltűnt, amit nemcsak a dékán, hanem a püspökök egyike is észrevett. S eltűnt úgy, hogy a »tartalma« soha nem került elő. Az esetet nagyszabású »nyomozás« követte. Egy olyan nyomozás, amelyben gyanúba keveredtek tanárok csakúgy, mint a jelen levő hallgatók. Viszont a napokig tartó vizsgálat semmit sem derített fel, és ezért maradt a gyanú és a pletyka, a kölcsönös gyanakvás és vádaskodás."*

* * *

A teológia mindennapjaihoz visszatérve essék most néhány szó a harmónium- és énektanítás, valamint a modern nyelvi lektorátus ügyéről. Ezek voltak azok a területek, amelyek mindig is az akadémia – úgymond – „mostohagyerekei" voltak.

FORRÁS: WIKIMÉDIA

A teológia egykori épülete a Lendvay utcában – ma Fidesz-székház

A harmóniumtanulás ebben az időben minden hallgató számára kötelező volt. A hallgatók nagy része azonban korántsem vette komolyan ezt a tárgyat, sok bosszúságot okozva ezzel az akadémia tanárainak. *Sólyom Jenő* egyik jelentésében részletesen ismerteti a harmóniumvizsga eredményeit.

Az egész jelentés – néhány örvendetes kivételtől eltekintve – gyakorlatilag csak panaszáradat: *„A II. évesek* X. *kivételével a vizsgán mind megjelentek. De azt egyikük sem állotta meg.* Y. *kijelentette, hogy a legutolsó számbavétel óta semmit sem gyakorolt. (…)* Z. *bejelentette, hogy nem óhajt vizsgázni. (…) Annak a kötelezettségnek, hogy a Fasang-iskolának mind a 32 leckéjét tudják, egyikük sem felelt meg."*

Hasonló helyzet alakult ki a modern nyelvoktatás terén is. A német nyelvet *Ferdinánd István* és *Virág Jenő*, az akadémia könyvtárosa tanította. A jegyzőkönyvekben talán még a harmóniumoktatás helyzeténél is keserűbb képet vázolnak fel az említett tanárok. A helyzet odáig fajult, hogy az 1955-ös tanév elején mind Ferdinánd István, mind pedig Virág Jenő lemondott a német nyelv oktatásáról.

Az akadémia történetében egy alkalommal az orosz nyelv tanításával is megpróbálkoztak. Az orosztanulást úgy próbálták vonzóvá tenni a hallgatók számára, hogy 600 forintos (1953!) jutalmat ajánlottak fel a legszorgalmasabb, legjobb eredményt elérő diáknak. (A jutalmat végül megosztva kapta meg három hallgató.) Mindazonáltal nem lehetett túl nagy sikere az orosznyelv-oktatásnak, mert a következő félévben már nem indult orosznyelv-óra.

Tanítottak viszont az akadémián szlovák nyelvet. Ennek a gyakorlati haszna volt talán a legnagyobb, mert többen itt tanultak meg szlovákul azok közül, akik a mai napig erősítik a Magyarországon élő szlovák kisebbség egyházi életét. Sajnálatos módon 1954-ben átmenetileg megszűnt ez a lehetőség.

* * *

Külön tárgyalást érdemel Ferdinánd István professzor sorsa a teológiai akadémián. Őt ugyanis 1955 novemberében igencsak kétes körülmények között távolították el egyetemi tanári állásából. Az ügy ismertetése előtt azonban tegyünk egy kis kitérőt, hogy lássuk, milyen szerepe volt korábban Ferdinánd Istvánnak az intézmény életében.

Először a gyökerekről: Ferdinánd István tanulmányai egy részét Strasbourgban végezte, ahol a teológiára a hazainál jóval liberálisabb irány volt jellemző, amely Ferdinándra igen nagy hatással volt. Disszertációja megírása után ezt az irányt képviselte itthon is, először könyvtárosként, később tanárként. (Sosem lett azonban rendes tanár, eltávolításáig csak rendkívüli tanárként működött.)

Ferdinánd István az őt megkereső hallgatókat mindig arra buzdította, hogy merjenek bátran kérdezni, és kész válaszok elfogadása helyett próbáljanak meg ezekre a kérdésekre a témában való alapos elmélyülés után maguk válaszolni. Ennek következményeként fokozatosan kialakult egy afféle „Ferdinánd-kör", amelynek tagjai bizonyos időközönként összejöttek a könyvtárban, hogy mindenki beszámoljon, mire jutott az épp aktuális témában. A kör tagjainak „földalatti" lapja volt az úgynevezett *Csittvári Krónika,* mely 1952-ben jelent meg hat alkalommal, számonként mindössze négy példányban. (A kordokumentumként is érdekes, kérészéletű folyóirat gyűjteményes kiadását 2001-ben adta közre az Evangélikus Sajtóosztály.)

1955 novemberében Ferdinánd Istvánnak távoznia kellett az akadémiáról. A jegyzőkönyvben indokként az szerepel, hogy mivel ekkorra lett esedékes az államsegély-csökkenés, ezért a tanári állások számát is csökkenteni kellett. Ferdinándot lemondásra szólították fel, és ő ezt meg is tette. Vető Lajos püspök ezután kiküldte őt Homokbödögére helyettes lelkészi állásba; Ferdinánd professzor ennek is eleget tett.

A tények magukért beszélnek, és talán nem is igényelnek hosszú kommentárt: Ferdinánd Istvánt minden igazolható ok nélkül távolították el a teológiáról. (Életútjáról 2005-ben *Esti szürkületben – Dr. Ferdinánd István* címmel készített dokumentumfilmet *Mátis Lilla* filmrendező.)

Szűcs Petra

Mi a neve?

Nem csodálkozhatunk azon, hogy a Szentírásban leggyakrabban előforduló név az Isten neve. Az *Ószövetségben* például csaknem tízezerszer fordul elő. Használata igen régi lehet: már a Szentírás első lapjain olvassuk, hogy Ádám és Éva harmadik fiának, Sétnek Enós nevű fia idejében *„kezdték segítségül hívni az Úr nevét"* (1Móz 4,26).

Valószínűbbnek tűnik azonban az égő csipkebokor története. Ekkor kapott Mózes megbízást népe fogságból való kiszabadítására. De hát kitől is jött ez a megbízatás? Ijedten kérdezte Mózes, hogy megbízatását kinek a nevében teljesítse. Ezt a választ kapta: *„Vagyok, aki vagyok* (ehjeh aser ehjeh). *(…) Ez az én nevem mindörökre, és így szólítsatok meg engem nemzedékről nemzedékre!"* (2Móz 3,14–15)

Meglehetősen titokzatos már maga ez a névmegfogalmazás is. Annyit azonban sikerült eddig megfejteni, hogy a „vagyok" magyar szó héber megfelelője azt jelenti: „létezni, (jelen) lenni". De az sincs kizárva, hogy „az, aki életre hív" vagy „szenvedélyes" (= féltőn szerető, 2Móz 20,5) a helyes jelentése. Így hangozhatott tehát a név kiejtve: *Jahve.* Amit *Károli Gáspár* Jehovára „magyarosított" bibliafordításában. Újabb fordításaink ezt a titokzatos nevet „Úr"-ként fordítják.

Mindenképpen szent azonban ez a név. Elannyira, hogy a *Tízparancsolat* egyike a hiábavaló használatát is megtiltja: *„Ne mondd ki hiába Istenednek, az Úrnak a nevét…"* (2Móz 20,7) *Luther* szerint ez a tiltás nem a használat gyakorisága ellen szól. Sokkal inkább biztat arra, hogy az Isten nevét *helyesen,* azaz kérésre, imádásra, hálaadásra és dicséretre szabad csak használni, és nem esküvésre, káromkodásra, átkozódásra. Utóbbi visszaélés lenne a névvel.

Ebből a félreértésből született meg később az is, hogy Isten nevének négy héber betűjét annyira szentnek tartották, hogy kiejteni sem merték. A tisztátalan, bűnös ember ajkára ne vegye, mert ennek halálbüntetés lehet a vége: *„…meg kell halnia, ha káromolja az Úr nevét."* (3Móz 24,16) Ezt kikerülendő, *Jahvét* olvastak, de helyette *Adonajt* mondtak ki, ami Urat jelent.

Ugyanakkor viszont gyermekeik nevébe szívesen építették be az istennévnek egy szótagját. A *Dániel, Michaél, Izráel* nevek utolsó szótagja, az *-él* ezt világosan mutatja, mert ősidőktől kezdve volt az istennév lerövidített formája az „él".

Az Isten-név használatának számtalan módjával találkozunk. Mózes és a próféták ebben a névben szóltak (Mik 4,5), róla nevezték el a népet szentnek (2Móz 19,6), az ő nevében szálltak harcba (1Sám 17,45), Salamon neki épített templomot (1Kir 5,19), őt hívták segítségül (1Kir 18,24), áldott, aki jön ebben a névben (Zsolt 118,26).

Jézus besorolta magát ebbe a névtiszteletbe, amikor így imádkozott: *„És megismertettem velük a te nevedet, és ezután is megismertetem…"* (Jn 17,26) Amikor pedig tanítványait imádkozni tanította, Isten új nevével ismertette meg őket: *„Ti tehát így imádkozzatok: Mi Atyánk…"* (Mt 6,9)

Nem nehéz felismerni, hogy a „név" sokoldalú használata végső soron Istennek magának szól. Ha imádjuk, segítségül hívjuk, dicsőítjük a nevet, mindez Istennek magának szól. Az *Ószövetség* emberei tudták ezt, ezért is volt a név szónak olyan nagy a tisztelete.

De Pál apostol se adja alább, ha a hívők nem a név szentségének megfelelően járnak el. Hogy is lehetne tisztelete és becsülete Istennek a világban, ha azok, akik róla neveztetnek és szentnek tekintetnek, méltatlanok erre a névre (Róm 2,24)? Isten nevét tisztelettel és megilletődöttséggel kell képviselniök ebben a világban.

A korai kereszténység nem látott visszaélést abban, amikor ugyanezt a tiszteletet vitte át az Isten küldöttjére, Jézus Krisztusra is. Tanítványai így vallottak erről, amikor pörbe akarták őket fogni egy béna meggyógyítása miatt: *„…a názáreti Jézus Krisztus neve által, akit ti megfeszítettetek…: őáltala áll ez előttetek egészségesen."* (ApCsel 4,10) S ezzel nem tettek mást, mint amit Mesterük még életében ígért nekik: *„…ha valamit kértek tőlem* az én nevemben, *megteszem."* (Jn 14,14)

Érdekes összekapcsolását látjuk a két tiszteletnek egyik ismert énekünk egyetlen versén belül. (Sajnos közben megváltoztatták a szöveget a modern fordítók.) Az ének eredeti német szövege, amelyet az új énekeskönyben is megváltoztattak, így szól: „Dir, dir, Jehova will ich singen…", azaz: „Jehova, csak néked éneklek, ki volna más tehozzád fogható" – énekli a 17. századi költő *(Bartholomäus Crasselius),* és minden átmenet nélkül, szinte egy szuszra így is folytatja: „…jövel, jövel, én édes Jézusom / Hogy szózatom mennyekbe eljusson." Az Izráel szentjének neve – Jehova – ugyanúgy imádásra méltó, mint a megfeszített és feltámasztott Jézusé.

Gémes István

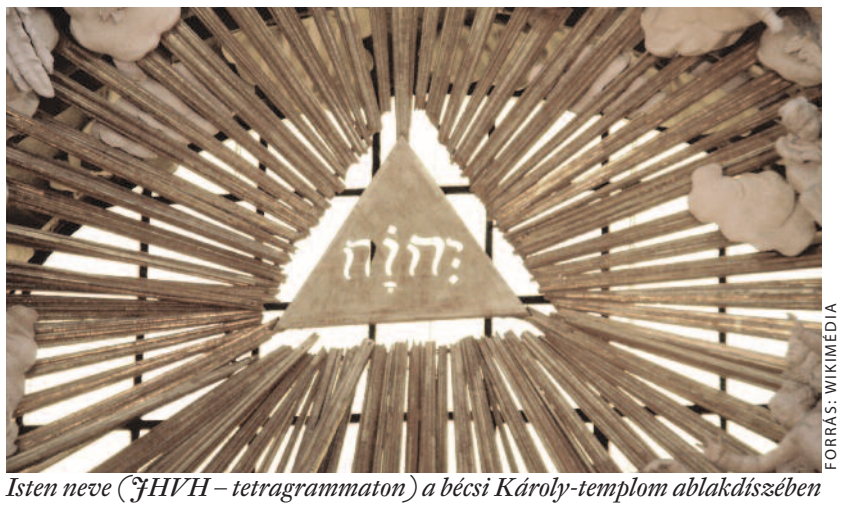

FORRÁS: WIKIMÉDIA

Isten neve (JHVH – tetragrammaton) a bécsi Károly-templom ablakdíszében

Rejtvény – kiről van szó?

Királya őt akarta magával vinni a fővárosba. De ő maga helyett inkább a fiát küldte. Többek között azzal érvelt: „Nem tudok már különbséget tenni jó és rossz között." Mi volt a fiú neve? (A válasz megtalálható *Salamon második könyvében*)

Hírek, kitekintés

Vietnam. Egy új törvény megengedi a halálbüntetés kiszabását az országban. Száztizenhét személyt azonnal kivégezhetnek, további ötszázharminc pedig már a kivégzendők celláiban várja a halálos ítélet végrehajtását. (Nigériában júniusban négy embert akasztottak föl, s ezzel megtörték a 2006 óta fennálló moratóriumot.) A vietnami római katolikus püspöki konferencia elítélte a kivégzéseket, és intette a kormányt, hogy térjen vissza a korábbi, halálbüntetés-ellenes gyakorlathoz.

Zambia. Egyházi segélyszervek vetőmagot küldtek az országba, hogy az elszegényedett parasztok termelni tudjanak. Az afrikai országok nagy részében leállt a mezőgazdasági termelés, mert nemzetközi trösztök élelmiszert szállítanak a földrész országaiba, óriási üzletet lebonyolítva ezzel. Nem érdekük tehát, hogy a helybeliek termeljék meg maguknak a szükséges élelmiszereket.

FORRÁS: NANJING UNION THEOLOGICAL SEMINARY GOOGLE+ FIÓKJA

Nanking, Kína. 1911 óta működik itt az ország egyetlen keresztény főiskolája, a Nanjing Union Theological Seminary, amelyen felsőbb teológiai képzés folyik. Jelenleg kétszáznyolcvan hallgató készül négyéves képzésben a lelkészi szolgálatra. Legtöbbjük már elvégezte a bibliaiskolát hazai egyházában, majd felvételi vizsgát tett a szemináriumban.

Peking, Kína. Az ország 1,35 milliárd lakosának 47%-a vallástalannak mondja magát. Becslések szerint a keresztények száma 75 millióra tehető, de sokkal többen is lehetnek, mert igen sokan az állam által el nem ismert (és üldözött) gyülekezetekben élnek. Az elismert egyháznak 55 ezer gyülekezete van az országban. A Gallup Intézet szerint 150 milllióra tehető a szegénységi küszöb alatt élők száma, akiknek napi egy amerikai dollárnyi összegből kell megélniük.

Moszkva, Oroszország. A parlament (duma) óriási többséggel szavazta meg azt a törvényt, amely szigorúan bünteti „a vallásos érzés megsértését". Mindössze két képviselő nem szavazott igennel a törvényjavaslatra, 308-an azonban támogatták. Az „istenkáromlást" tiltó törvény akár 8570 svájci franknak megfelelő büntetést is kiszabhat az ellene vétőkre.

Hannover, Németország. A Németországi Protestáns Egyháznak (EKD) a család védelméről szóló, nemrég megjelent dokumentuma országszerte óriási visszhangra talált. A dokumentum védi ugyan az egy férfi, egy nő és gyermek(ek) által alkotott családot, de azt csak egynek tekinti a lehetséges sok más együttélési forma – például a homoszexuálisok „házassága" vagy gyermek örökbefogadása – között. A Szász Evangélikus Egyház hivatalosan is elutasította a dokumentumot mint bibliaellenest. A braunschweigi evangélikus püspök úgy látja, hogy ha ezt elfogadják a tagegyházak, akkor egyre lehetetlenebb lesz ökumenikus tárgyalásokra bírni a római katolikusokat. Katolikus oldalról máris elhangzott a kijelentés, hogy ezzel a dokumentummal a protestantizmus bemutatta: nem elég, hogy nem tartja szentségnek a házasságot, de még egységesen tanítani sem tud róla.

Tbiliszi, Grúzia. Húszezer ortodox keresztény vonult fel a főváros utcáin egy püspök és egy pap vezetésével, hogy erélyesen tiltakozzék a homoszexuálisoknak a városvezetés által engedélyezett, de végül csak néhány „pár" részvételével zajlott felvonulása ellen. Egy „Le a papi uralommal!" nevű mozgalom viszont több tízezer aláírást gyűjtött, amely kegyetlenkedéssel és rombolással vádolja meg az egyházi tüntetőket.

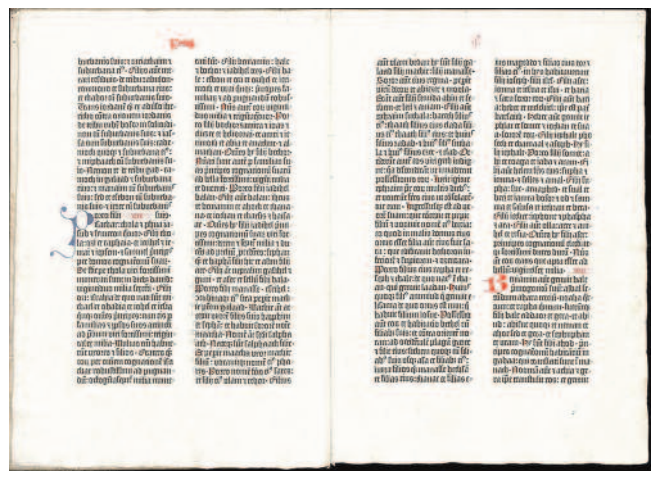

A harminchat soros Biblia egy oldalpárja

Stuttgart, Németország. A világ harmadik legnagyobb bibliagyűjteménye a Württembergi Evangélikus Egyház könyvtárában található. Itt őrzik többek között az 1526-ban nyomtatott, angol nyelvű *Újszövetséget, William Tyndale* fordítását. De még ennél is értékesebb az 1461-ben Bambergben megjelent, úgynevezett *harminchat soros Biblia,* amelynek csupán a biztosítási értéke tizenötmillió euró. A könyvtár hatszáznegyven különböző nyelvű bibliafordítást őriz.

Budapest, Magyarország. Az anglikán egyház egyik kerületi püspökét, *Christopher Hillt* választotta elnökévé az Európai Egyházak Konferenciája a július 3. és 8. között a magyar fővárosban tartott alkotmányozó gyűlésén. A konferenciához százhuszonhat európai egyház tartozik. Az új elnök hatvanhét éves.

Suriname, Dél-Amerika. A Herrnhuti Testvérek Egyháza nyilvánosan bocsánatot kért azért, mert ebben a dél-amerikai államban annak idején maga is tartott bennszülötteket rabszolgasorban. A herrnhuti misszió 1735 óta dolgozott az 1975-ig holland megszállás alatt álló országban. Ma negyvenezer tagja van a missziónak a helyi egyházban és 18 700 Európában. A herrnhutiak adják ki az ötven nyelven megjelenő, eredetileg *Losungen* címet viselő bibliaolvasó kalauzt. Magyar fordítása *Útmutató* címmel olvasható.

London, Anglia. Az anglikán egyház a válságba került Skót Királyi Bankba készül betársulni részvényesként. 315 filia átvételéről lenne szó; a cél az „etikus bankká" való átalakítás.

Leer, Németország. Az Északnyugati Református Egyház az ötvenhét éves *Martin Heimbachert* választotta új elnökévé. A 185 ezer lelkes egyház központja Frízföldön van, de élnek szórványgyülekezetei Nürnberg és Ansbach környékén is.

Washington, Egyesült Államok. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója előtt egy évvel vándorkiállítás indul az ország nagyvárosaiba, majd Dél-Koreába is, hogy felhívja a figyelmet erre a világtörténelmi jelentőségű eseményre. Német múzeumok igen sok értékes tárgyat bocsátanak a kiállítás szervezőinek rendelkezésére, sőt a német állam hatmillió euróval is támogatja a tervet.

Velence, Olaszország. Jubilál az itteni evangélikus egyház. Kétszáz évvel ezelőtt *Luther* tanítását követő kereskedők vásároltak meg egy elhagyott iskolaépületet, ez lett később istentiszteleti hellyé. Luther levelezéséből ismert, hogy már nagyon korán voltak evangélikusok a városban, de istentiszteleteiket egészen 1813-ig csak titokban tarthatták meg a német Handelshausban.

Tokió, Japán. Magas kitüntetést vett át májusban *dr. Gunnar Stålsett* oslói nyugalmazott evangélikus püspök. A Niwano-békedíjat olyan személyeknek vagy szervezeteknek adják, akik vagy amelyek munkájukkal hozzájárulnak a komoly vallásközi együttműködéshez. A békedíjat egy buddhista szervezet alapította első elnöke, *Nikkyo Niwano* emlékére. A kitüntetett támogatta a namíbiai szabadságmozgalmat, és a béketárgyalások kezdeményezője volt Guatemalában.

Tallinn, Észtország. Az Észt Evangélikus Egyházban is föllángolt a vita, hogy mennyire befolyásolják a társadalmi életet a szabadkőművesek. A helyi prépost, *Jaan Tammsalu* egyike a két evangélikus lelkésznek, akik szintén szabadkőművesek. A prépost tagságával megkárosítja az egyházat – ez a vád fogalmazódott meg ellene. Válaszában Jaan Tammsalu nem tagadta, hogy a szabadkőművesség titkos szervezet, de a Szentíráson alapul – mondta –, amely a felebarát támogatását tanítja. Tagsága által sok olyan embert tudnak elérni és lelkigondozásban részesíteni, akikhez különben az egyház nem jutna el.

FORRÁS: WIKIMÉDIA

Jaan Tammsalu

Giessen, Németország. A Freie Hochschule prorektora a teológiai képzési helyekre pályázók számának ijesztő visszaeséséről adott hírt. Míg a múlt század nyolcvanas éveiben tizenegyezer fiatal készült lelkészi pályára a német egyetemeken, addig ma csupán kétezer-háromszáz. Alig jobb a helyzet a római katolikus teológiai karokon, ahol jelenleg körülbelül kétezer-kétszáz hallgató tanul.

Kankaanpää, Finnország. *Päivi Räsänen,* a kereszténydemokrata párt elnöknője szerint konfliktusok esetén inkább a Bibliának kell engedelmeskedni, mint az állami törvényeknek. Az állam például megköveteli, hogy az állatok fájdalommentesen mészároltassanak le, de senki sem mer még csak említést sem tenni a magzatelhajtásnál a magzatnak okozott fájdalmakról.

Hannover, Németország. *Nikolaus Schneider,* az EKD elnöke a nagy muszlim ünnepen, a ramadán hónap kezdetén köszöntötte a németországi muszlim egyesületeket. Szerinte mindnyájuk közös feladata, hogy az állam által garantált vallásszabadság a mindennapjainkban megvalósuljon.

FORRÁS: DER PILGER

Nikolaus Schneider

Bécs, Ausztria. Heves kritikát váltott ki az országban élő liberális muszlimok soraiban a szaúdarábiai igazságügy-miniszter strasbourgi nyilatkozata. A miniszter szerint országa „az iszlám szent helyeinek bölcsője", ezért nem engedheti meg, hogy területén más vallások is éljenek és működjenek. Az országban dolgozó keresztény vendégmunkások sem gyakorolhatják vallásukat.

Szentpétervár, Oroszország. *Kirill* pátriárka kijelentette, hogy egyháza mindig is kész a római egyházzal való beszélgetésre. Méltatta a lemondott pápa, *XVI. Benedek* fáradozásait ebben a tekintetben, bár egy pápai látogatást Moszkvában „extravagáns tervként" elutasított.

FORRÁS: WIKIMÉDIA

XVI. Benedek

Ludwigsburg, Németország. Egy tudományos felmérés szerint a németországi protestánsok körében egyre népszerűbb a gyermekkeresztség. A megszületett gyermekek 80%-át viszik a szülők keresztelésre, és a megkérdezetteknek csak a 14%-a ellenzi a csecsemőkeresztelést.

Hannover, Németország. Az EKD legújabb statisztikája szerint az ország lakossága vallásilag így oszlik meg: 29,9% római katolikus, 28,9% evangélikus, 4,9% muszlim, 1,6% ortodox keresztény, 0,4% szabadegyházi és 0,1% zsidó. Riasztó viszont a felekezetenkívüliek aránya: 37%.

Összeállította: G. I.

ÚTITÁRS

Magyar evangéliumi lap
Megjelenik hatszor egy évben

Kiadja a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek)
1088 Budapest, Puskin utca 12.
(telefon: +36-1/338-2302)

Felelős kiadó: Prőhle Gergely elnök
Felelős szerkesztő, megrendelés, információ:
Szűcs Petra
(telefon: +36-20/824-8854, e-mail: petra.szucs78@gmail.com)

A lap ingyenes, a nyomda- és postaköltségre adományokat kérünk és elfogadunk.
Bankszámla: Magyar Evangélikus Konferencia, Budapest, Raiffeisen Bank
Bankszámlaszám (belföldről): 12010886-00146767-00100002
(külföldről) IBAN: HU 43 1201 0886 0014 6767 0010 0002
SWIFT: UBRTHUHB